

**Муниципальное общеобразовательное бюджетное учреждение
средняя общеобразовательная школа им А.Ф. Михайлова д.Николаевка
муниципального района Уфимский район Республики Башкортостан**

**Рассмотрено
На заседании
метод.совета
Протокол №1
от 28 августа
2019г.**

**Согласовано
Зам. директора по ВР
С.С.Артемьева
2 сентября 2019г.**

**Утверждаю
Директор школы
О.Ю.Храмова
Приказ № 227-ОД
от 2 сентября
2019г.**

**Рабочая программа
кружка «ЙЭНШИШМЭ»
для 4 класса
на 2019-2020 учебный год**

**Составитель программы:
Мавлетебаева Мунира Альтафовна,
учитель высшей категории**

2019

**Рабочая программа внеурочной деятельности
по башкирскому языку в 4 классе. «Йэншишмә»**

Срок реализации: 2019-2020 учебный год

Рабочая программа составлена в соответствии с программой по башкирскому языку и литературе для учащихся I-XI классов школ с русским языком обучения. Составители: Х.А. Тулумбаев, М.С.Давлетшина, З.М.Габитова.- Ижевск, издательство «Книгоград», 2008. (Башкорт төле һәм әзәбиәте программаны, уқытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙен I-XI кластары өсөн.

Составитель: Мавлетеева Мунира Альтафовна

Пояснительная записка

Программа курса разработана в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования, а также основной образовательной программой начального общего образования. Программа учитывает возрастные, общеучебные и психологические особенности младшего школьника, и является наиболее актуальной на сегодняшний момент, так как обеспечивает развитие интеллектуальных общеучебных умений у учащихся, необходимых для дальнейшей самореализации и формирования личности ребенка.

Цель: Развитие речемыслительной деятельности, коммуникативных умений и навыков, обеспечивающих свободное владение башкирским литературным языком в разных сферах, для достижения высокого уровня интеллектуального развития личности обучающегося.

Программа создает условия для реализации деятельностного подхода к изучению башкирского языка в школе. Курс башкирского языка направлен на достижение следующих целей, обеспечивающих реализацию личностно-ориентированного, когнитивно-коммуникативного, деятельностного подходов к обучению родному языку:

- воспитание гражданственности и патриотизма, сознательного отношения к языку как явлению культуры, основному средству общения и получения знаний в разных сферах человеческой деятельности;
- воспитание интереса и любви к башкирскому языку;
- совершенствование речемыслительной деятельности, коммуникативных умений и навыков, обеспечивающих свободное владение башкирским литературным языком в разных сферах и ситуациях его использования;
- обогащение словарного запаса и грамматического строя речи обучающихся;
- развитие готовности и способности к речевому взаимодействию и взаимопониманию, потребности к речевому самосовершенствованию;
- освоение знаний о башкирском языке, его устройстве и функционировании в различных сферах и ситуациях общения, о стилистических ресурсах башкирского языка, об основных нормах башкирского литературного языка, о башкирском речевом этикете;
- формирование умений опознавать, анализировать, классифицировать языковые факты, оценивать их с точки зрения нормативности, соответствия ситуации и сфере общения;

умений работать с текстом, осуществлять информационный поиск, извлекать и преобразовывать необходимую информацию.

Программа предназначена для работы с детьми начальных классов и представляет собой комплекс специально разработанных игровых заданий, упражнений, тренингов, логических задач. Совокупность их, выраженная в определенной последовательности, позволит комплексно решить образовательные задачи:

- сформировать мотивацию учения, ориентированную на удовлетворение познавательных интересов;
- сформировать приемы умственных действий (анализ, синтез, сравнение, обобщение, классификация, аналогия);
- развивать образное мышление;
- развивать речь, умение высказывать и обосновывать свои суждения;
- развивать творческие способности;
- увеличить концентрацию внимания и объема памяти;
- содействовать воспитанию интереса к предметам и процессу познания в целом.

Рабочая программа по башкирскому языку, разработанная на основе авторской программы «Программа по башкирскому языку для русскоязычных учащихся I - XI классов школ с русским языком обучения», авт.: Усманова М. Г., Тулумбаев Х. А., Давлетшина М.С., Габитова З.М. - Ижевск: Книгоград, 2008г. Программа допущена Министерством образования и науки РБ.

Краткое описание содержания программы

Программа имеет возрастную привязку: для 4-го класса – образовательная программа, ориентированная на приобретение школьником общеинтеллектуальных знаний в различных видах деятельности; формирующая позитивное отношение к базовым ценностям.

Данная внеурочная деятельность школьников организуется в форме дополнительного занятия общеинтеллектуальной направленности «Башкирский язык». Реализация программы рассчитана на 1 год начального образования, объемом в 34 часа в год. Занятия проводятся 1 раз в неделю. Место проведения занятий – учебный кабинет.

Формы организации внеурочной деятельности

Для расширения кругозора обучающихся, расширения знаний о башкирском языке используются:

- игры на развитие речи;
- объединение по группам;
- игры на развитие внимания;
- упражнения на развитие логической связи;
- упражнения на развитие логического мышления.
- определение порядка и логической связи между предметами;

- название предметов по их признакам;
- исследовательские и практические работы по определению логических связей между предметами.

Предлагаемый курс предполагает применение коллективных форм организации занятий и использование современных средств обучения, создание на занятиях ситуаций активного поиска, предоставление возможности сделать собственное «открытие», знакомство с оригинальными путями рассуждений, овладение элементарными навыками исследовательской деятельности.

Ведущей формой организации занятий является групповая.

Наряду с групповой формой работы, во время занятий осуществляется индивидуальный и дифференцированный подход к детям. Организуются теоретические и практические занятия. Теоретические занятия педагог планирует с учётом возрастных, психологических и индивидуальных особенностей обучающихся.

Методическое обеспечение

Одним из непременных условий успешной реализации курса является разнообразие форм и видов работы, которые способствуют интеллектуальному развитию обучающихся, ставя их в позицию активных участников. С целью создания условий для самореализации детей используется:

- включение в занятия игровых элементов, стимулирующих инициативу и активность детей;
- создание благоприятных диалоговых социально-психологических условий для свободного межличностного общения;
- моральное поощрение инициативы и творчества;
- продуманное сочетание индивидуальных, групповых и коллективных форм деятельности;
- регулирование активности и отдыха (расслабления).

На занятиях широко применяются:

- создание проблемной ситуации;
- техника поэтапного формирования умственных способностей;
- развивающие игры, упражнения с игровыми формами работы;
- методы групповой работы;
- методы индивидуальной работы.

Ребята с удовольствием участвуют в проведении конкурсов на лучшую загадку, сказку, рисунок. Здесь активен каждый, он не слушатель, не сторонний наблюдатель, а непосредственный участник, вникающий во все детали работы. Соревнования обычно проводятся в занимательной форме, что гораздо более эффективно в данном возрасте, чем просто указание условий конкурса.

Значительное место при проведении занятий занимают игры, способствующие развитию фантазии, воображения, мышления, внимания, речи детей.

Большинство игровых упражнений выполняется коллективно, часто в кругу. Все они строятся согласно нескольким принципам:

- игрового самочувствия;
- от простого к сложному;
- от элементарного фантазирования к созданию образа.

Существует большое разнообразие интеллектуально-игровых упражнений, благодаря чему педагог может подбирать и варьировать их по своему усмотрению.

Планируемые личностные, метапредметные и предметные результаты.

Личностными результатами изучения данного курса являются:

- развитие любознательности, сообразительности при выполнении разнообразных заданий проблемного и эвристического характера;
- развитие внимательности, настойчивости, целеустремленности, умения преодолевать трудности – качеств весьма важных в практической деятельности любого человека;
- воспитание чувства справедливости, ответственности;
- развитие самостоятельности суждений, независимости и нестандартности мышления.

Метапредметные результаты:

- сравнивать разные приемы действий, выбирать удобные способы для выполнения конкретного задания;
- применять изученные способы учебной работы и приёмы для работы с текстами;
- анализировать правила игры, действовать в соответствии с заданными правилами;
- включаться в групповую работу, участвовать в обсуждении проблемных вопросов, высказывать собственное мнение и аргументировать его;
- выполнять пробное учебное действие, фиксировать индивидуальное затруднение в пробном действии;
- аргументировать свою позицию в коммуникации, учитывать разные мнения, использовать критерии для обоснования своего суждения;
- сопоставлять полученный (промежуточный, итоговый) результат с заданным условием;
- контролировать свою деятельность: обнаруживать и исправлять ошибки.

Предметные результаты:

- анализировать текст задачи: ориентироваться в тексте, выделять условие и вопрос;
- искать и выбирать необходимую информацию, содержащуюся в тексте, на рисунке или в таблице, для ответа на заданные вопросы;
- моделировать ситуацию;
- объяснять (обосновывать) выполняемые и выполненные действия;

- воспроизводить способ решения;
- сопоставлять полученный (промежуточный, итоговый) результат с заданным условием;
- анализировать предложенные варианты решения задачи, выбирать из них верные;
- оценивать предъявленное готовое решение;
- участвовать в учебном диалоге, оценивать процесс поиска и результат решения;
- составлять тексты из частей речи, определять место данного слова в предложении.

Календарно-тематический план

№	Темы	Диктант	Виды работ
1	Башкортостан- мой родной край-2 ч.		
2	Наша семья-2 ч.		1
3	Башкирские блюда-1 ч.		1
4	Башкирская национальная одежда-1 ч.		
5	Башкирское народное творчество-8 ч.		
6	Цвета-1 ч.		1
7	Скоро новый год.-1 ч.	1	1
8	Мы считаем-5ч.		
9	Учебные принадлежности-1 ч.	1	
10	Здравствуй,здравствуй сказка-4 ч.		1
11	Споем вместе!- 2 ч		
12	Домашние животные и птицы- 3 ч.		
13	Здравствуй, “Ақбұзат!”1 ч.		
14	Национальный праздник -Сабантуй 1 ч		
15	“Здравствуй,лето!” 1 ч		

--	--	--

Требования к личностным, метапредметным и предметным результатам освоения программы «Башкирский язык».

В результате изучения данной программы в 4 классе обучающиеся получат возможность формирования:

Личностных результатов:

- определять и высказывать под руководством педагога самые простые общие для всех людей правила поведения при сотрудничестве (этические нормы);
- в предложенных педагогом ситуациях общения и сотрудничества, при поддержке других участников группы и педагога, делать выбор, как поступить, опираясь на этические нормы.

Метапредметные результаты:

Регулятивные универсальные учебные действия (УУД):

- определять и формулировать цель деятельности с помощью педагога;
- проговаривать последовательность действий;
- учиться высказывать свое предположение (версию);
- учиться работать по предложенному педагогом плану;
- учиться отличать верно выполненное задание от неверного;
- учиться совместно с педагогом и другими учениками давать эмоциональную оценку деятельности товарищей.

Познавательные УУД:

- ориентироваться в своей системе знаний: отличать новое от уже известного с помощью педагога;
- учиться добывать новые знания: находить ответы на вопросы, используя свой жизненный опыт, информацию, полученную от педагога, и используя учебную литературу;
- учиться овладевать измерительными инструментами.

Коммуникативные УУД:

- учиться выражать свои мысли;
- учиться объяснять свое несогласие и пытаться договориться;
- овладевать навыками сотрудничества в группе в совместном решении учебной задачи.

Предметными результатами являются формирование следующих умений:

- сравнивать предметы по заданному свойству;
- устанавливать общие признаки;

- находить закономерность в значении признаков, в расположении предметов;
- определять последовательность действий.

КАЛЕНДАРНО- ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Тема	Кол-во Часо в.	Дата		Виды деят-ти у уч-ся
			календ.	факт.	
Башкортостан- мой родной край-2 ч					
1	Башкортостан-мой край родной.	1	4.09		Рассказ по картине,диалог прослушивание мелодию куря Разучивание гимна РБ.
2	Айда познакомимся! Буквы и звуки.	1	11.09		Названия предметов. Рассказ о себе Происхождение башкирских имен.
Наша семья (2 ч.)					
3	Наша дружная семья.	1	18.09		Прослушивание аудиозаписи, ответы на вопросы. Составление диалога.
4	Мое шэжэрэ. Имя существительное	1	25.09		Выполнение артикуляцион упр.Выраз.чтение и перевод стих.
Башкирские народные блюда (1 ч)					
5	Башкирские народные блюда	1	2.10		Дополн.материал о башк.нац блюдах. Проект. Работа.
Башкирская нац.одежда (1ч).					
6	Башкирская нац.одежда.	1	9.10		Усвоение новых слов через игру.
Башкирское народное творчество (8 ч.)					
7	Башкирское народное творчество	1	16.10		Знакомство с образцами

					народного творчества Диалог.
8	В гостях у сказки.Склонение сущ.по падежам.	1	23.10		Работа над проектом. Усвоение новых слов по теме.Прослушивание сказок..
9	Башкирские народные игры	1	6.11		Участие в диалоге. Башкирские народные игры.
10	Считалочки. Прилагательные.	1	13.11		Учить считалочки, использовать их в играх.
11	Степени прилагательных.	1	20.11		Стихи,народные песни.
12	Скороговорки;учимся быстро произносить.	1	27.11		Правильное произношение специф.башк.звуков.
13	Пословицы.Глагол.	1	4.12		Сбор пословиц по тематике..
14	Приметы.Глаголы в прошедшем,настоящем и будущем временах.	1	11.12		Приметы по временам года.
Цвета. (1ч)					
15	Цвета.Глагол.	1	18.12		Новые слова и словосочетания.
Скоро Новый год.(1ч.)					
16	Скоро Новый год.	1	25.12		Стихи и песни на Новогоднюю тему.
Мы считаем. (5 ч)					
17	Цифры.	1	15.01		Научить правильно считать .
18	Мы считаем.	2	22.01		Рассказ по картине.Счет.Образование порядк.числит.
19	Разряды цифр		29.01		Усвоить новые слова.

20 21	Мы играем.	2	1502 12.02		С помощью игр усвоить новые слова.
Учебные пособия (1ч.)					
22	Учебные пособия.Наречия.	1	19.02		Правильно усвоить названия учебных принадл.
Здравствуй,здравствуй,сказка! (4ч)					
23 24 25	Здравствуй,здравствуй,сказ ка!	3	26.02 5.03 12.03		Прослушивание и инсценировка сказок.
26	Я сочиняю сказки.	1	19.03		Сочинить сказки.
Споем вместе! (2ч)					
27	Башкирские народные песни.	1	2.04		История возникновения башк.народ.песен.
28	Споем вместе!	1	9.04		Разучивание песни “Шаймуратов генерал”.
Домашние питомцы (3ч.)					
29	Домашние животные	1	16.04		Выучить стихи и усвоить новые слова.
30	Домашние птицы.” Воронья каша”	1	23.04		Ознакомление с обрядовыми праздниками.
31	Загадки Главные и второстепенные члены предложения..	1	30.04		Составить рассказ по образцу.Загадывание загадок..
Здравствуй,здравствуй, “Ақбұзат”! (1ч)					
32	В гостях у “Ақбұзата”	1	7.05		Обзор журналов
Национальный праздник- Сабантуй (1ч)					
33	Детский сабантуй.	1	14.05 21.05		Участие в соревнованиях.Ознакомление с башкирскими народными праздниками.
Здравствуй,лето! (1ч)					
34	Экскурсия в природу	1	30.05		Игры,песни.

Список литературы:

1. Рабочая программа по башкирскому языку, разработанная на основе авторской программы «Программа по башкирскому языку для русскоязычных учащихся I - XI классов школ с русским языком обучения», авт.: Усманова М. Г., Тулумбаев Х. А., Давлетшина М.С., Габитова З.М. - Ижевск: Книгоград, 2008г.
2. Учебник: Башкирский язык. Учебник для 4 класса русскоязычных школ. Тулумбаев Х.А., Давлетшина М.С., Бикбова Н.С. – Уфа: Китап, 2018.
3. Учебный словарь, башкиро-русский русско-башкирский, Усманова М.Г., Саяхова Л.Г., Киньягулова З.И., Уфа, 2006.
4. Русско- башкирский учебный словарь, Саяхова Л.Г., Ураксин З.Г., Асадуллина Ф.Ф., Сахипова З.Г., Уфа: Китап, 2001.
5. Ураксин З.Г., Сиразетдинов З.А., Суфьянова Н.Ф. Толковый словарь башкирского языка: для начальных классов. – Уфа: Китап, 2005.

Методическое обеспечение:

- ТСО: компьютер, проектор, интерактивная доска, принтер;
- наглядные пособия: алфавит, набор картин, портреты;
- электронный учебник “Учим башкирский язык” 4 кл.
- электронный словарь по башкирскому языку: толковый, русско-башкирский, башкирско-русский, фразеологический.

Аңлатма языу.

« Йәншишмә” түнәрәгенең эш программаһы.

Эш программаһы 34 сәғәткә бүленгән (аҙнаға 1 сәғәт).

Төзөүсөнө:Мәүлитбаева Мөнирә Әлтәф қызы.

Дәреслек: Дәүләтшина М.С. Башҡорт теле: Уқытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙен 4-се класы укуысылары өсөн дәреслек. – Өфө : Китап, 2018.

Программа кимәле : базис.

Уқытысының тел буйынса уқыу- уқытыу методик комплекты: Гәбитова З. М., Толомбаев Х. А. Урыс мәктәптәрендә башҡорт телен уқытыузы ойоштороу буйынса методик кәңәштәр. – Өфө: Башҡортостан, 2006.

Уқысылар өсөн тел буйынса уқыу- уқытыу методик комплекты : Дәүләтшина М.С. Башҡорт теле: Уқытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙен 4-се класы укуысылары өсөн дәреслек. – Өфө: Китап, 2018.

Программа үзенсәлектәренең характеристикаһы: Эш программаһы Башҡортостан Республикаһы Мәғариф министрлығы тарафынан раҫланған «Башҡорт теленән программа» (Уқытыу рус телендә алып барылған мәктәптәрҙен I-IX кластары өсөн) нигезендә төзөлдө. Төзөүсөләре: Толомбаев Х. А., Дәүләтшина М.С., Фәбитова З. М., Усманова М. Г.- Ижевск: «Книгоград», 2008.

Башҡортостан Мәғариф Министрлығы тарафынан тәжидим ителгән программа «Николаевка дөйөм белем биреү мәктәбе» муниципаль бюджет дөйөм белем биреү учреждениеһының «Уқыу планы»на ярашлы рәүештә тормошкә ашырыла.

Был эш программаһында федераль һәм республика закондары талаптары тормошкә ашырыла

«Рәсәй Федерацияһы халықтары телдәре тураһында» законы, Рәсәй Федерацияһының «Мәғариф тураһында» Законы, «Башҡортостан Республикаһы халықтары телдәре тураһында» законы, Башҡортостан Республикаһының «Мәғариф тураһында» Законы.

Программаның йөкмәткеһе 3 йүнәлештә төзөлгән:

- Телмәр эшмәкәрлеген формалаштырыу, телден системаһын (фонетика, лексика, орфография, орфоэпия, грамматика, пунктуация) өйрәнеү, бәйләнешле текст менән эшләргә өйрәтеүзе күз унында tota. Шулай ук унда милли тәрбиә тураһында ла мәсьәлә күтәрелә.
- Тел менән әзәби материалдары бергә күшүп өйрәнелә (интеграция).
- Лингвистик һәм әзәби күренештәр, укыу материалы нигезендә, практик җулланыу мақсатынан сығып өйрәнелә (коммуникатив йүнәлеш).

Мақсаттар һәм бурыстар.

- Балаларзың һүзлек запасын арттырыу, шул һүзүрзә телмәрзә җулланыу үнекмәләрен әүзәмләштереү.
- Грамматик материалды үзләштереү, уны дөрөс файдаланып, бәйләнешле һөйләү, языу үнекмәләрен артабан үстереү.
- Республиканың тәбигәте, халкы, улар араһында башкорттар, уларзың тормошо, тарихы, хәzmәте, көнкүреше, ғөрөф-ғәзәттәре, йолалары.
- Башкортостан Республикаһының дәүләт символдары, башкорт халкының күренекле шәхестәре тураһында белемдәрзе күнәйтей.
- Программала бирелгән шигырзарзы ятлау, башкортса йырзар өйрәнеү һәм башкарлыу. Башкортса телмәр төзөү.

Укыу - укытыу программаһында планлаштарылған һөзөмтәләрзә үзләштерелеүен баһалау.

Класта һәм өйзә башкарлы торған язма эштәр өйрәтеү һәм тикшеренү характерында була. Уларға түбәндәгеләр инә:

- башкорт теленән төрлө типтағы үнегеүзәр;
- тәржемә эштәре (башкорт теленән рус теленә һәм киреһенсә);
- һораузарап язма яуаптар ;

Программа материалының үзләштереү кимәле укыусыларзың түңәрәктә телдән биргән яуаптарына һәм язма эштәренә қарап баһалана.

Язма эштәрзен төрзәре:

Күсереп языу-4
Һораузарап яуап-2
Диктант-2

Укытыу предметының төп йөкмәткеһе.

1.Башкортостан-тыуған илем.-2 с.

Бөтә балалар өсөн әзәрткес- 1 сентябрь, укыу, йәйге каникул, белем көнө, класс, ундағы укыусылар, уларзың эштәре тураһында һөйләшеүзәр, Башкортостан тураһында белемде тәрәнәйтей. Башкорт теленең өндәре һәм хәрефтәре (жабатлау). Темаға жараған һүз байлығын арттырыу, бәйләнешле телмәр төзөү.

2.Беззәң ғайлә-2 с.

Ғайлә ағзалары, уларзың эш-шөғөлдәре. Ололарзың һәм балаларзың хәzmәте. Минең шәжәрәм.Шәжәрә төзөү . Башкорт телендә исем. Исемден күплек, берлек формалары. Яңғызлық һәм уртаклық исемдер. Синоним, антоним исемдер.

3.Башкорт халық аштары 1 с.

Башкорт халкының милли аштары менән таныштырыу. Бал, икмәк, кымыз, бауырһақ, ит азықтары тураһында өйрәнү.

4. Башкорт халық кейемдәре 1 с.

Башкорт халкының милли кейемдәре тураһында мәғлүмәт биреү, ирзәр һәм жатын-кыззар кейемдәре өлгөләре менән таныштырыу

5.Башкорт халық ижады 8 с.

**Башкорт халық ижады тураһында төшөнсә. Экиэттәр. Йырзар. Мәкәлдәр. Йомактар.
Халық ижадын өйрәнеүсе ғалимдар тураһында һөйләшеүзәр, текстар укуы.
Башкорт телендә рәүештәр, телмәрзәге роле. Практик үзләштереү.**

6.Төctәr 1 c.

Төctәr тураһында төшөнсә .Кылым Уның заман мәғәнәләре.

7.Тиzzәn Яңы йыл 1 c.

Яңы йыл тураһында йырзар,шиғырзар өйрәнеү.

8.Без hанайбыз 5 c.

Һандар тураһында төшөнсә.Без һанайбыз.Һандарзың төркөмсәләре.Без
үйнайбыз.Һанашмактар,әйтемдәр.

9.Укуы әсбаптары 1 c.

Укуы әсбаптары тураһында белешмә биреү,һүзәр ятлау.

10.Наумы,наумы әкиәт! Рәүеш. 4 c.

**Башкорт халық ижады тураһында төшөнсә. Экиэттәр. Йырзар. Мәкәлдәр. Йомактар.
Халық ижадын өйрәнеүсе ғалимдар тураһында һөйләшеүзәр, текстар укуы. Башкорт
телендә рәүештәр, телмәрзәге роле. Практик үзләштереү.**

11.Йырлайык бергә.2c.

Башкорт халық йырзарын тыңлау,уларзың эстәлеге туразында әңгәмәләшеү.

Башкортостан,тыуған ил тураһында йырзар өйрәнеү.Ярзамсы һүзәр,уларзың
мәғәнәләре.Һөйләм.

12.Йорт хайуандары һәм қоштары 3 c.

**Йорт хайуандары һәм қоштары. Қарға буткаһы байрамы.Йомактар.Һөйләмден баш һәм
эйәрсән киçәктәре.**

Башкортостандың бай тәбиғәте, үсемлектәре һәм хайуандар донъяһы. Тәбиғәттәге
предметтарзың исемдәре, уларға қыçқаса характеристика биреү. Йылгаларын, құлдәрен
белеү. Таузар һәм урмандар. Тәбиғәтте һақлау тураһында һөйләшеүзәр, текстар укуы.
Башкорт телендә баш һәм эйәрсән киçәктәр.Һөйләмдә уларзың қулланылышин практик
үзләштереү.

13. Наумы,наумы “Ақбузат”!1 c.

Ақбузатта қунакта.Журналдарға күзәтеү.

14.Милли байрам-Һабантуй.1 c

Балалар һабантуйы.

15.Наумы,йәй! 1 c.

Тәбиғәткә сәйәхәт.Экскурсия.

IV класс укуысыларының белем кимәленә талаптар.

- «Башкортостан » темаһы буйынса тәбиғәте, халкы, уның тормошо, җалалары,
йылға- құлдәре, кейем- һалымы, ижады тураһында әңгәмәлә җатнашыу, һөйләү.

- Тәкдим ителгән ситуация буйынса һорауżар бирә белеү, уқытыусының (йәки башкаларзың) һорауżарына яуап бирә белеү; яуаптарзы дөрөс интонация менән асық, аңлайышлы итеп әйтеү, һөйләү.
- Ишеткәнде, күргәнде 4-6 һөйләм менән бәйләнешле итеп һөйләү.
- Қыскырып шыма һәм тасуири уқыу.
- Һүзлек һүззәрен белеү һәм уларзы телмәрәзә дөрөс җулланыу.
- Дәрестә өйрәнелгән грамматик материалды практик җуллана белеү.
- 25-30 һүз құләмендә диктант языу;
- Программала күрһәтелгән шифыржарзы яттан белеү; 3-4 башкорт йырын башкара белеү, мәктәптен үзешмәкәр сараларында җатнашуу, сәхнәлә сығыш яһау.

КУРСТЫ ҮЗЛӘШТЕРЕУҮЗЕҢ ШӘХСӘН, ТАНЫП БЕЛЕҮ ҺӘМ МЕТАПРЕДМЕТ ҺӨЗӨМТӘЛӘРЕ

Предмет һөзөмтәләре:

- башкорт теленең башкорт милли теле, Башкортостан Республикаһының дәүләт теле булыуы туралында, кеше һәм йәмғиәт тормошондағы роле туралында җараң булдыра;
- өн һәм хәрефте айыра;
- әкиәт, шифыр, хикәйә, көләмәс, йомак тыңлай, йөкмәткеләрен һөйләй;
- башкорт телендә йыржар йырлай;
- таныш темаға хикәйә төзөп һөйләй белә;
- башкорт теленең үзенсәлекле хәрефтәрен дөрөс яза;
- текстан һүззәрзе, һүзбәйләнештәрзе қүсереп яза;
- телдән һәм язма формала үз фекеренде еткерә ала;
- текст, күзәтеүзәр, экскурсия буйынса һорауżарға яуап яза;
- 3-6 һөйләмдән торған текстың йөкмәткеңен яза ала.

Метапредмет һөзөмтәләре:

- аудирование һәм уқыу: телдән һәм язма хәбәр иткән мәғлүмәтте(коммуникатив йүнәлеш, текст темаһы, төп фекер) адекват табул итә;
- төрлөсә уқыу құнекмәләренә эйә була (әзләнеү, қарап сығыу, танышыу, өйрәнеү);
- төрлө сыйнектардан мәғлүмәтте һайлап алыу һәләтлеге арта (матбуғат саралары, уқыу өсөн тәғәйенләнгән компакт-дисқылар, Интернет ресурслары); һүзлектәр менән иркен җуллана ала;
- уқыусы диалог төзөй белә;
- картина буйынса һөйләй ала;
- үзе, ғайләһе йә дүстары туралында һөйләргә, уқыған тексты аңлы һөйләй;
- әзур булмаған шифыр, һанашмакты яттан һөйләй ;
- әзур булмаған текста башкорт өндәрен дөрөс итеп қыскырып уқый белә;
- был тексты үз аллы аңлы уқый;

- унан кәрәклө мәғлүмәтте табып укый;
- вакиғаларға, геройзарзың эштәренә, қылыштарына баһа бирә белә;
- башкорт теленә нәшер ителә торған гәзит-журналдарзы, әзәби китаптарзы үз аллы укып аңлау күнекмәләренә эйә була;
- бер телдән икенсөнә тәржемә итә ала.

Шәхси һөзөмтәләр:

- башкорт теленә карата ихтирам тәрбиәләнә;
- аралашыу процесында кәрәклө һүзлек запасына эйә була һәм үз фекерен еткереп өсөн тейешле грамматик сараларзы үзләштерә;
- Үз телмәрен күзәтә һәм уны баһалау күнекмәләренә була;
- алынған белем күнекмәләрзе көндәлек тормошта қуллана белә;
- телмәр этикет нормаларын һақлап, аралаша ала, телмәр аралашыу процессында ым-ишара, мимиканы урынлы қуллана.

Тематик план 4 класс.

№	Бүлек темалары	Диктант	Иҗади эштәр
1	Башкортостан-туған илем-2 с		
2	Беҙзенә ғайлә-2 с		1
3	Башкорт халық аштары-1 с		1
4	Башкорт халық кейемдәре-1 с		
5	Башкорт халық иҗады-8 с.		
6	Төстәр-1 с.		1
7	Тиңән Яңы йыл-1 с.	1	1
8	Беҙ һанайбыҙ-5с.		
9	Укыу әсбаптары-1 с.	1	
10	Һаумы, һаумы әкиәт-4 с.		1

11	Йырлайык бергә! 2 с		
12	Й орт хайуандары һәм қоштары 3 с.		
13	Һаұмы, һаұмы, «Ақбұзат!» 1 с.		
14	Милли байрам-һабантуй 1 с		
15	Һаұмы, йәй! 1 с		

КАЛЕНДАРЬ ТЕМАТИК ПЛАН

№	Тема	Сәғәт . han ы	Уткәреү вакыты		Уқыусыларзың эшмәкәрлек төрзәре
			календ.	факт.	
Башкортостан - туган илем (2 сәғ)					
1	Башкортостан – минең тыуған республикам.	1	4.09		Картина буйынса һөйләү, әңгэмәлә қатнашуы, қурай мондарын тыңлау. БР Дәүләт гимнын өйрәнеү.
2	Әйзә танышайык! Өндәр һәм хәрефтәр.	1	11.09		Тирә-яқтағы предметтарзы атау. Үзең менән таныштыра белеү. Башкорт исемдәренең килем сыйышы.
Беззен ғайлә (2 сәғ)					
3	Без татыу ғайлә.	1	18.09		Аудиоязманан

					диалог тыңлау, хораузарға яуп бираеү. Диалог төзөү.
4	Минең шәжәрәм. Исем	1	25.09		Артикуляцион күнегеүзәр башкарыу. Шигыр өстөндө эшләү:тасуир уқыу, тәржемә итеү .Диалог төзөү.
Башкорт халық аштары(1 сәф)					
5	Башкорт халық аштары	1	2.10		Башкорт халық аштары тураһында мәлғұмәт туплау. Проект өстөндө эш.
Башкорт халық кейемдәре (1сәф).					
6	Башкорт халық кейемдәре.	1	9.10		Яңы һүззәрзе уынын ярзамында үzlәштереү.
Башкорт халық ижады (8 сәф)					
7	Башкорт халық ижады	1	16.10		Башкорт халық ижады өлгөләре менән танышыу.Китапта р күргәзмәһенә күзетеү. Тиңтерзәрзе тыңлау,yz фекеренде дөрөс итеп әйтеү,яқлау.
8	Әкиәттә кунақта.Исемдәрзен килештәр менән үзгәреше	1	23.10		Проект өстөндө эш. Тема буйынса һүззәрзе үzlәштереү. Әкиәттәр тыңлау.
9	Башкорт халық уйындары.	1	6.11		Диалогта катнашыу. Башкорт халық уйындарын өйрәнеү.
10	Һанашмактар. Сифат	1	13.11		Һанашмактар

					менән танашыу, йыйыу, ятлау, уыйндарза кулланыу
11	Һамактар. Сифат дәрәжәләре	1	20.11		Һамактар менән танышыу, йыйыу, ятлау
12	Тизэйткес-телеңде төзәткес	1	27.11		Башкорт теленең үзенсәлекле өндәрен дөрөс әйтеү. Диалогта катнашыу.
13	Мәкәлдәр.Кылым.	1	4.12		Мәкәлдәр йыйыу. Тематика буйынса төркөмләү.Китапс ықтар яһау.
14	Һынамыштар. Кылымдың хан, зат менән үзгәреше, барлык- юклыкта килеме.	1	11.12		Һынамыштар йыйыу. Тематика буйынса төркөмләү
Төстәр (1сәғ)					
15	Төстәр. Кылым. Уның заман мәғәнәләре	1	18.12		Тема буйынса яңы һүззәр үзләштереү, һүзбәйләнештәр төзөү. Экиәт курһәтеү.
Тиззән Яңы йыл(1сәғ)					
16	Тиззән Яңы йыл.	1	25.12		Яңы йыл тураһында йырзар өйрәнеү, шиғырзар ятлау
Без һанайбыз (5сәғ)					
17	Һандар.	1	15.01		Башкортса һанарға өйрәтеү. Өндәрзә дөрөс әйтеү, һандарзы дөрөс языу һәләтен үстереү.
18	Без һанайбыз. Һандарзың төркөмсәләре.	2	22.01		Һүрәттәр буйынса һөйләү, һанау. Тәртип һандарының яһалышын аңлау.
19			29.01		Тема буйынса

					hүззәр үзләштереү, дөрөс языу
20 21	Без уйнайбыз.	2	1502 12.02		Яңы hүззәрзе уйын ярзамында үзләштереү. Яңы уйындар өйрәнеү, hанашмактар ятлау.
Укыу әсбаптары (1сәғ)					
22	Укыу әсбаптары. Алмаш	1	19.02		Укыу әсбаптарын дөрөс әйтеү, курһәтеү. Шигырзарзы тасуири укыу
Haумы, haумы, әкиәт! (4сәғ)					
23 24 25	Haумы, haумы, әкиәт!Рәүеш.	3	26.02 5.03 12.03		Әкиәттәр тыңлау, укыу, сәхнәләштереп курһәтеү
26	Мин әкиәт ижад итәм	1	19.03		Әкиәт ижад итеү
Йырлайык бергә! (2сәғ)					
27	Башкорт халық йырзары. Ярзамсы hүззәр, уларзың мәғәнәләре	1	2.04		Башкорт халық йырзары тарихы. Тыңлау. Өйрәнеү
28	Йырлайык бергә! Һөйләм. “Йыйнақ һәм таркау һөйләмдәр.	1	9.04		Йыр өйрәнеү (“Зонтик”). Тема буйынса яны hүззәр үзләштереү.
Йорт хайуандары һәм коштары (3сәғ)					
29	Йорт хайуандары.	1	16.04		Тема буйынса яны hүззәр үзләштереү. Шигырзар ятлау
30	Йорт коштары. “Карға буткаһы” байрамы.	1	23.04		Шигырзар ятлау, башкорт халкының йолалары менән танышыу.
31	Йомактар Һөйләмдең баш һәм эйәрсән киңәктәре.	1	30.04		Өлгө буйынса текст төзөү. hүрәттәр

					төшөрөү. Йомактар сисеү, ребустар төзөү.
Наумы, наумы, “Акбұзат”! (1сәғ)					
32	“Акбұзат”та кунакта	1	7.05		Журналдарға күзәтеу
Милли байрам- Набантуй (1сәғ)					
33	Балалар набантуйы.	1	14.05 21.05		Ярыштарза катнашуу. Башкорт халкының йолалары менен танышшуу.
Наумы, йәй! (1сәғ)					
34	Тәбиғэткә сәйәхәт. Экскурсия	1	30.05		Тәбиғэткә косағына сәйәхәткә сығыу, уйындар уйнау.